

گزارش برنامه «سایه خ»

مراسم چهلمین روز درگذشت استاد ابوالحسن نجفی

کناره جست. دقت نظر استاد نجفی در آثارش و خُرسندی و انتقادپذیری وی در شنیدن سخن منتقدان از دیگر خلیقات پسندیده‌ای بود که دکتر ساکت نمونه‌هایی از آن را برای مستمعان برشمرد و در پایان به نقل از سهراب در وصف سایه خورشید چنین خواند: «بزرگ بود و از اهالی امروز بود و با تمام افق‌های باز نسبت داشت».

در ادامه دکتر ضیاء موحد یار دیرین مرحوم نجفی از دوستی چهل‌ساله خویش با آن زنده‌یاد یاد کرد. سپس از خاطره چاپ *وظیفه ادبیات* و واکنش منتقدان زمان از جمله مرحوم غلامحسین ساعدی و جلال آل احمد در اعتراض به ابوالحسن نجفی سخن گفت، او خاطر نشان کرد: نقد آنان این بود که چرا شما سخن از ادبیات برای ادبیات می‌گویید و دم از ادبیات محض می‌زنید، در حالی که ادبیات باید در خدمت هدف باشد و «تعهد» وجه جدایی‌ناپذیر آن است.

دکتر موحد از ارجنامه‌ای که برای مرحوم نجفی به سعی دکتر طبیب‌زاده تهیه شده است قدردانی کرد و آن را از معدود ارجنامه‌های تأثیرگذار این سال‌ها دانست، اثری که حاوی مصاحبه‌هایی با زنده‌یاد نجفی درباره مسائل مختلف از جمله ترجمه، ادبیات، اوزان شعر فارسی و خاطرات اوست و این بخش شایسته است به صورت مجزا منتشر شود.

موحد در باب تلاش‌های جاوید یاد نجفی در انتشارات نیل گفت: «نشر نیل که با سعی نجفی و دو تن از دوستان وی پایه‌گذاری شد، پیشرو انتشارات‌های ایران در مقابله آثار ترجمه‌شده با اثر مبدأ بوده است. کاری که واکنش برخی از مترجمان را برانگیخت و این کار پیش از اقدام انتشارات فرانکلین صورت گرفته است که عده‌ای آن را در این زمینه پیشرو می‌دانند.

در ادامه وی خاطره‌ای در بیان شجاعت استاد نجفی بیان داشت و گفت: «روزی شخصی از ایشان پرسید شما که عموم آثار سارتر را ترجمه کرده‌اید، چرا از آثار فلسفی وی مانند هستی و نیستی چیزی ترجمه نکرده‌اید و استاد در جواب گفت: «من توانایی آن را در خودم نمی‌بینم».

نشست یادبود چهلمین روز درگذشت استاد ابوالحسن نجفی با عنوان «سایه خورشید» روز سه‌شنبه ۱۸ اسفندماه در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد.

نشست یادبود چهلمین روز درگذشت استاد ابوالحسن نجفی با عنوان «سایه خورشید» روز سه‌شنبه ۱۸ اسفندماه با حضور دکتر ضیاء موحد، امید طبیب‌زاده، محمدجعفر یاحقی و سلمان ساکت و همراهی استادان و دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی در ساعت ۱۰ برگزار شد.

در آغاز دکتر سلمان ساکت هدف از برگزاری این جلسه را یادی از مرحوم ابوالحسن نجفی و آشنایی بیشتر نسل نو دانشجویان زبان فارسی با شخصیت ایشان دانست. وی در ادامه بیان داشت که در دوران دبیرستان با مرحوم نجفی و آثار وی از جمله *غلط‌نویسیم* آشنا شده است و برای اولین بار ایشان را در فرهنگستان زبان و ادب فارسی ملاقات کرده و یاد آن دیدار در خاطر وی نقش بسته است.

عضو هیأت علمی گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد از آشنایی خویش با دو کتاب *وظیفه ادبیات* و *ادبیات چیست* ترجمه مرحوم نجفی گفت و از مضمون این آثار سخن راند و جایگاه این دو اثر را در ادبیات روزگار ما یادآور شد، آثاری که بر اثر باور آن بزرگ بر کیفیت و اصالت کار، تألیف و ترجمه شده است.

سپس ساکت از فعالیت مرحوم نجفی در انتشارات «نیل» و تهیه و ترجمه آثار و نشر بهترین کتاب‌های ادبیات جهان به قلم نخبه‌ترین مترجمان روزگار خویش یاد کرد، و همتش را برای نشر بهترین ترجمه‌ها ستود.

ساکت در ادامه اشاره‌ای داشت به دوران تحصیل مرحوم نجفی در سوربون و تلمذ وی نزد زبان‌شناس بزرگ فرانسوی آندره مارتینه و تشنگی وی برای آموختن در فرانسه و آموزاندن در تهران، هنگامی که در دانشگاه با روحیه‌ای نستوه و اخلاق علمی خاص خویش آموزگاری را آغاز کرد و بعدها از آن

ورشید»

معیار قلمداد کرد؛ اثری که نمونه‌های دیگری از آن در سایر زبان‌های اروپایی نیز وجود دارد، مانند تألیف هنری واتسون فولر (۱۹۳۳-۱۸۵۸) در زبان انگلیسی که به تبیین زبان معیار در انگلیسی پرداخته است و بیان داشت نقدی که برخی از جمله آقای کریم امامی بر *غلط‌نویسیم* وارد می‌کنند و آن را نوعی دستور تجویزی می‌دانند، نادرست است و این اثر دستور نیست بلکه شیوه‌نامه کاربرد زبان معیار است، چیزی که همواره مرحوم نجفی بر آن اصرار داشت.

عضو هیأت علمی دانشگاه بوعلی‌سینای همدان در ادامه بیان کرد که ویراست جدید *غلط‌نویسیم* با نظارت وی و آخرین اصلاحات مرحوم نجفی در آینده‌ای نزدیک به نظر دستداران سایه آفتاب خواهد رسید.

در فرجام جلسه چهلمین روز بزرگداشت مرحوم ابوالحسن نجفی دکتر محمدجعفر یاحقی درباره شناخت خویش از دو نجفی گفت و اضافه کرد: در دهه چهل و اوج بازار داغ روشن‌اندیشی و تب داغ‌اندیشه‌های نو، دکتر علی شریعتی دانشجویان را به خواندن آثار سارتر سفارش می‌کرد و در این میانه ترجمه‌های خوب مرحوم نجفی حلقه واسطه آگاهی من از اندیشه سارتر بود و اصحاب جنگ اصفهان در ذهن جوان من و هم‌دوره‌ای‌هایم آرمانی بودند برای روشن‌اندیشی. و اما چهره دوم استاد ابوالحسن نجفی برای من شخصیتی است متین و علمی، کسی که با اخلاق علمی خویش همواره معیارها را ترسیم می‌کرد و برای مسؤولیت‌های مختلف انسان‌ها را با معیارها می‌سنجید تا اینکه معیارها را بر فرد منطبق سازد و مسؤولیت کاری را به وی محول کند.

در حاشیه جلسه نمایشگاهی از تصاویر مرحوم ابوالحسن نجفی و آثار وی برپا شده بود که با استقبال شرکت‌کنندگان روبه‌رو شد.

در پایان دکتر پیشقدم معاون پژوهشی دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی از تلاش‌های انجمن علمی ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی و دست‌اندرکاران مراسم قدردانی کرد.

این منطقدان بزرگ ایرانی و عضو انجمن حکمت و فلسفه در تبیین جوان‌دوستی و پیگیری آثار جوانان و اهمیت دادن مرحوم نجفی به آنها گفت: «ایشان همواره مجلات نوپا را نه با دیده رد بلکه با چشم قبول می‌خواند و عموماً از میان آنها آثاری را برای دوستان خویش تعریف می‌کرد و سپس از ما می‌خواست تا بگوییم فلان اثر عجب‌آورد خوب از کیست؛ و چون ما اظهار بی‌اطلاعی می‌کردیم می‌گفت این کار فلان جوان است که من این هفته آن را در مجله‌ای خوانده‌ام و سپس از آن اظهار شگفتی می‌کرد و نویسنده را شایسته حمایت می‌دانست.»

در پایان موحد ذکری کرد از دوران تحصیل زنده‌یاد نجفی در سوربون و یکی از دلایل پایان ندادن به رساله‌اش را روحیه مدرک‌گریزی وی و پرهیز از ثبت موفقیت‌های رسمی و آکادمیک دانست، چیزی که بعدها موجب خارج شدن وی از دانشگاه شد، چرا که با تب و تاب مدرک‌گرایی روزگار ما نسبتی نداشت. و با این شعر خویش در وصف یار دیرین سخن را به فرجام رساند: «در کنار زاینده‌رود با هم قدم می‌زنیم و مرگ را به تو دسترس نیست.»

در بخش سوم جلسه دکتر طبیب‌زاده درباره *غلط‌نویسیم* مرحوم نجفی سخن گفت و بیان داشت برخی از منتقدان همواره تلاش می‌کنند از بعضی آثار نخبه صاحب‌نامان خرده‌گیری کنند و *غلط‌نویسیم* نیز از این خرده‌گیری‌ها به یک سو نمانده است و عده‌ای مرحوم نجفی را به این اثر تقلیل داده‌اند و سپس به نقد مؤلف آن پرداخته‌اند.

غلط‌نویسیم در سال ۱۳۶۶ با شمارگان ده هزار نسخه منتشر شد و در دو هفته تمامی چاپ اول آن به فروش رسید و بعدها عده‌ای استقبال از این اثر را به دلیل نقدهایی دانستند که برخی بر کتاب نوشتند، در حالی که کتاب پیش از نقد ناقدان در تب و تاب جنگ به این استقبال دست یافت.

دکتر طبیب‌زاده *غلط‌نویسیم* را توصیف زبان ندانست، بلکه آن را تجویز صورت معیار زبان فارسی و سنجه‌ای برای نقد میان درست و نادرست در زبان